

ชื่อเรื่องการค้าคว่ำแบบอิสระ ภูมิปัญญาการผลิต การแปรรูป และการตลาดน้ำอ้อยของเกษตรกร
อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาววิไลวรรณ แสงวงศ์

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้าคว่ำแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราภา คุณาพร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถชัย จินตะเวช	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ภูมิปัญญาการผลิต การแปรรูป และตลาดน้ำอ้อยของเกษตรกร อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาภูมิปัญญาด้านการผลิต การแปรรูป และตลาดน้ำอ้อยของเกษตรกร อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเดือนกันยายน 2545 ถึง เดือนพฤษภาคม 2546 โดยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า นอกจากการปลูกอ้อยแล้วเกษตรกรยังปลูกพืชอื่นควบคู่ไปด้วย ได้แก่ ลำไย ข้าว และข้าวโพด มีเกษตรกร 50 ราย ในพื้นที่ 2 ตำบลปลูกอ้อยพันธุ์ อู่ทอง 1, Q 83, F 156 ในพื้นที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน จำนวน 645 ไร่ ต้นทุนการผลิตอ้อยเฉลี่ยไร่ละ 5,106 บาท ทั้งนี้ผันแปรไปตามจำนวนพื้นที่ปลูกอ้อยและแรงงาน เกษตรกรแปรรูปน้ำอ้อยโดยใช้เครื่องหีบอ้อยและใช้ชานอ้อยเป็นเชื้อเพลิงในการเคี่ยว ได้ผลผลิต 2 รูปแบบคือ น้ำอ้อยก้อนและน้ำอ้อยผง ปี 2545/2546 มีผลผลิตน้ำอ้อยก้อน 396,212 กิโลกรัม น้ำอ้อยผง 44,000 กิโลกรัม เกษตรกรขายน้ำอ้อยให้พ่อค้าคนกลางที่ไปรับซื้อถึงบ้าน ราคาอยู่ระหว่าง 13-15 บาทต่อกิโลกรัม โดยมีรายได้สุทธิเฉลี่ยจากการผลิตและแปรรูปอ้อยไร่ละ 3,766.50 บาท นอกจากนี้ เกษตรกรจำนวน 30 คน รวมตัวเป็นกลุ่ม เพื่อทดลองจัดการตลาดน้ำอ้อย โดยใช้เงินจากการระดมหุ้น 3,600 บาท บวกกับเงินยืมจำนวน 50,000 บาท รับซื้อน้ำอ้อยจากเกษตรกรเพื่อตรงราคาไว้ที่ 14 บาท แต่การจัดการแบบนี้ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเกษตรกรมาจากหลายหมู่บ้านและกลุ่มขาดความสามัคคีกัน โครงการวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะว่า ควรควรสนับสนุนให้เกษตรกรปรับปรุงกระบวนการแปรรูปให้มีคุณภาพดี และพัฒนาแนวทางการจัดการตลาดน้ำอ้อย

Independent Study Title Local Wisdom of Phrao Farmers on Sugarcane Production and Jaggery Processing and Marketing, Chiang Mai Province

Author Miss Wilaiwan Saengwong

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Independent Study Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Avorn Opatpatanakit	Chairperson
Asst. Prof. Warapa Kunapon	Member
Asst. Prof. Dr. Attachai Jintrawet	Member

Abstract

The objective of this research was to find out the local wisdom of Phrao farmers on sugarcane production, jaggery processing and marketing during September 2002 and May 2003. A qualitative research process was applied as a research methodology. For sugarcane production, it was grown as one of the economical crops among longan, rice, and maize. A total of fifty farmers in five villages in two *tambon* in Phrao district allocated 645 rai of land for sugarcane production. Several sugarcane cultivars were used, but the dominant ones are U-Thong 1, Q83, and F156. The averaged production cost was 5,106 Baht/rai, however, varied slightly among farm size and labor used. Farmers produced jaggery by using locally made equipments and knowledge. Furthermore, the cane baggage was also used as a source of fuel for the jaggery production. In 2003/2004, the total amount of jaggery cube and powered were 396,212 and 44,000 kilogram, respectively. Farmers currently sold jaggery products to both local and outside middlemen. In 2003, the average price varied between 13 to 15 Baht/kg. On the average, jaggery processing and marketing produced an average profit of 3,766.50 Baht/rai. To improve the marketing situation, thirty farmers have joined a trial-group and raised 3,600 Baht from the members and borrowed some 50,000 Baht from local school teacher, Mrs. Wilaiwan, to purchase jaggery to stabilize the price at 14 Baht/kg. However, the jaggery group failed to develop to a functioning cooperatives due to differences in common goal, understanding and knowledge on group management. This study suggested that sugarcane growers in Phrao district has accumulated local wisdom about sugarcane production, however, need empowering process to improve their jaggery processing and marketing.